

UIT DE SCHRIFT

DE BETERE BELOFTE (C).

„ALLEN" NAAR DE „INWENDIGE ZIJDE"?

Zij allen zullen Mij kennen, van hunne kleinen tot hunne grooten. Jer. 31 : 34.

Welhaast is er onder de meelevenenden niemand, die niet weet, dat men in sommige kringen van theologen ondanks de nabijheid van filosofische termen-wegers voortdurend spreekt van een „inwendige" en een „uitwendige" „zijde" van „het verbond" (c.q. den verbonds-kring). De „inwendige zijde" van het verbond, daartoe rekent men dan de in wedergeboorte vernieuwende gaven van den Heiligen Geest. En tot de „uitwendige zijde" ervan worden dan gebracht dat „domme" getal der kerk, of der natie van Israël, en het getimmerte van haar „instituut" of die „slechts uiterlijke" bediening der sacramenten, die pas „vol" worden als er iets „innerlijks" in verzegeled wordt (het moge dan reeds present of nog absent, maar dan toch toekomstend heeten), en die uiterlijkheden als „leer", „belijdenis" en wat dies meer zij.

Wij onderzoeken dit gedachtenschema hier thans niet: en vragen niet eens, hoe men het zou vinden, indien wij dezelfde onderscheidingen eens gingen toepassen op b.v. het gezin. Wij volstaan met 'n simpele afwijzing ervan. Wilt het schema de ketterij in zich bergt, als ware het vernieuwende werk des Geestes niet óók uiterlijk waarneembaar, of, als waren de in administratie gebrachte verbondsgoederen nu ineens vanwege die administratie van naar realiteit ont-daan. Is het ambt inwendig, doch de ambtsfunctie uitwendig? We wijzen het schema terug, omdat men — indien de onderscheiding serieus zou zijn — den hemel van straks, voorzover door foederatief geregi-streerden¹⁾ bewoond, zou moeten beheerscht achten door het verbond naar zijn inwendige zijde, en de hel van straks, voorzover door foederatief geregi-streerden²⁾ bewoond, zou dienen beheerscht te achten door het verbond naar zijn uitwendige zijde. Maar die hemel zal ook naar de „uitwendige" zijde schitteren en de hel ook naar de „inwendige" zijde verteren. Zulk alles vanwege het eenmaal gesloten verbond.

Maar al wijzen we deze beelddraak af, wij willen er toch wel even op ingaan.

Men heeft n.l. gezegd: als Jeremia 31 de „betere belofte" geeft, en dan toegekomen is aan die uitspraak, dat het straks niet meer noodig zal zijn den profeten-stand als intermediair te gebruiken, omdat zij allen den Heere zullen kennen, of gaan kennen, of willen kennen³⁾, wel, dan is „de Godskennis waarvan hier sprake is, natuurlijk⁴⁾ niet een uiterlijke" (wat is dat?), „of zuiver verstandelijke kennis" (be-staat die?, zit het „hart" er niet altijd achter, weder-geboren of onwedergeboren?), „maar de geestelijke kennis van de waarachtige godsvrucht", „de kennis die door levensgemeenschap met den Allerhoogste ver-kregen wordt" (Aalders K.V.). Waarna besloten wordt: „het spreekt van zelf⁵⁾", dat deze profetie van het Nieuwe Verbond uitsluitend het oog heeft op wat wij noemen de onzichtbare kerk⁶⁾.

Dat betekent dus, voor wie het woordenboek der „inwendige-uitwendige-zijde" hanteert:

het spreekt van zelf, dat een profetie van het nieuwe verbond (of: het Nieuwe Verbond?) uitsluitend het oog heeft op wat wij noemen „het verbond naar de inwendige zijde".

Er staat dan verder in Jeremia's uitspraak: ALLEN; ze zullen Mij — zegt de Heere — ALLEN kennen.

Welnu: „het zou" — aldus nog steeds Aalders — „het zou tot zeer verkeerde gevolgtrekkingen leiden indien men wat hier gezegd wordt wilde toepassen op de zichtbare openbaring⁷⁾ van de kerk onder de Nieuwe Bedeeling⁸⁾".

Dat wil dus zeggen, voor wie het woordenboek der „inwendige-uitwendige-zijde" hanteert:

het spreekt van zelf, dat deze profetie van het nieu-we verbond (of het Nieuwe Verbond?) uitsluitend ver-vuld wordt in wat wij noemen: de „onzichtbare" kerk, den verbondskring naar de „inwendige zijde".

Het argument is: „er staat immers: allen?" Dat móet dus, zoo oordeelt men, de gemeenschap der uit-verkorenen zijn. Een argumentatie dus niet van een waar verbonds-collectivisme, doch van een „het-ware-verbonds-collectivisme", van een „het-100%-verbond-

collectivisme". Men schuift het dan op de rekening van den profet Jeremia. Want terwijl de dogmatici weten, dat de optelsom der VERKORENEN nooit identiek zal zijn met de vergadering der ge-loovigen, daar laat Jeremia dit „allen" (dat op de „onzichtbare" kerk heet te slaan) zóómaar óók op de collectiviteit der twee HUIZEN Israëls slaan. Het zuiverste „ware-verbonds-collectivisme" dus; wanneer men het al niet zoo zeggen durft (uit respect voor Jeremia) dan moet men het toch wel zoo denken, als men dóór-denkt.

Maar bij dit door-denken kome nu Jeremia zelf ons te hulp. Eer we stukken en brokken maken.

Hij heeft ook hoofdstuk 9 geschreven. En daarin het laatste vers. Daar staat: „want alle volken zijn onbesneden, maar het geheele huis van Israël zijn onbesnedenen van hart".

Nu, dáár komt het woordenboek van de „inwendige-uitwendige-verbondszijde" toch zeker ook aan te pas? Eén van zijn samenstellers⁹⁾ heeft den vinger gelegd bij Rom. 2:28v, waar de apostel Paulus schrijft: „Niet die is een Jood, die het in het openbaar is, noch die is de besnijdenis, die het in het openbaar in het vleesch is, maar die is een Jood, die het in het verborgen is, en de besnijdenis des harten, in den geest, niet in de letter, is de be-snijdenis" (statenvertaling). En de door ons be-doelde auteur heeft toen gezegd: „Jood", dat is toch wel zooveel als „bondeling"; en „in het openbaar" en „in het verborgen" komt toch wel zeer dicht bij „uit-wendig" en „inwendig".

Zijn zulke begrippen-paren terecht alzoo in het ge-lid opgesteld, dan mogen we de uitdrukking: „besne-den van hart" opvatten als: „behoorende tot het verbond naar de inwendige zijde" (indien ze, gelijk hier, gebezigd wordt voor besnedenen-in-het-lichaam). Gelijk, omgekeerd, we de besnedenen-met-een-mes, van wie Jeremia (zoals hier) zegt: ze zijn „onbesneden van hart" alsdan hebben te rangschikken onder „het verbond naar de uitwendige zijde".

Indien nu het woord „allen" (of „gansch Israël") strikt genomen beteekent: alle individuen zonder onderscheid, dan wil dus Jer. 9:26 zeggen, dat in Jeremia's dagen heel het huis Israël was opgenomen in (niet meer dan) het verbond naar de uitwendige zijde. Er waren dan geen uitzonde-ringen; „allen" is nu eenmaal „allen" en „gansch" is „gansch".

Maar wie dát zou willen aandienen als de goede exegese van Jeremia 9:26 (ons is intusschen niemand bekend, die dit aandurft), dan zou men hem in strijd moeten verklaren te zijn met wat de kerk later heeft beleden (art. 27 der Nederl. Geloofsbel.); toen zij uit-sprak: „Deze kerk..... zal zijn tot den einde toe..... en..... wordt van God bewaard of staande gehouden..... gelijk zich de Heere gedurende den gevaarlijken tijd onder Ahab zeven duizend menschen behouden heeft, die hunne knieën voor Baäl niet gebogen hebben".

Daarom blijft maar één conclusie over: in Jer. 9:26 zegt Jeremia wel, dat gansch Israël, het geheele huis van Israël onbesneden van hart is, d.w.z. aan het verbond Gods over heel de linie en naar alle „zijden" ontrouw, doch hij denkt er niet aan, te verklaren, dat er geen besnedenen-van-hart waren, geen verbonds-ge-trouwen. Want ook hij wist van, en leefde zelf onder: de „7000" die voor Baäl niet de knieën bogen.

Maar waarom zou hij dan wel in hoofdstuk 31 het woord „allen" willen opgevat zien als bedoelend: een optelsom van precies zoóveel individuen als er uit-verkoren (of eigenlijk: al wedergeboren) zijn?

Temeer klemt deze vraag, omdat hij, blijkens het spreken van „klein" en „groot" blijkbaar zelf bedoelt: allerlei? Het volk in al zijn geleidingen, in tegen-stelling met één clericalen „stand" UIT dat volk, den profetenstand¹⁰⁾?

Toen de profetenstand het volk geestelijk liet ver-kommen, was het volk ontbloot. Maar als de Heere Zijn Geest (den Geest der openbaring) uit de engpas-sen der clericalen afzonderingskaste weghaalt, en de Geesteswerking uitbreidt tot heel de kerk, dan wordt weer „het volk" tot het kennen des Heeren in staat, en ook daartoe gewillig Maar „allen" duidt de kerk aan, de vergadering der geloovigen. In die ver-gadering zullen ook dan weer hypocrieten zijn (want een vergadering is altijd wat anders dan een optelsom). Maar dat neemt niet weg, dat de kerk, dat „gansch" Israël, weer tot bekeering ge-leid wordt.

Dat woordenboek van daar straks laten we dus voortaan maar dicht. Liever herinneren we ons, dat er vóór degenen, die het hebben willen uitgeven, iemand uitgegaan is, die — tot hun waarschuwing — eens geschreven heeft over menschen, die zich beriepen (voor een overeenkomstig „conclueeren" uit het woord „gansch" of „allen") op prachtige uitspraken als deze: „Uw volk zullen allen tezamen rechtvaardigen wezen" (Jes. 60:21); „Al uwe kinderen zullen van den Heere geleerd zijn" (Jes. 54:13); „Want zij zullen niet meer een iegelijk tot zijn naaste zeggen: kent den

Heere, want zij zullen Mij allen kennen van hun oudste tot hun jongste" (Jer. 31:34); „Alle menschen zullen vreezen en Gods werk verkondigen" (Ps. 64:10); „„Alle heidenen" zullen Hem welgelukzalig noemen" (Ps. 72:17) (en voorts op Ps. 86:9; Joël 2:28; Jes. 11:9). Deze auteur heeft toen daarbij aange-teekend: „Hiermee vordert men intusschen niets hoe-genaamd". Waarom niet? Onder andere hierom niet: „de geheele reeks van Godspraken die het volk des Heeren als een volk van louter heiligen..... voorstelt, doelt..... op het tijdperk van glorie"; en „De gulden profetie van het „kennen des Heeren"..... heeft in het minst geen numeriek individuele strekking"¹¹⁾. En nog steeds dezelfde schrijver heeft eens, nadat hij eerst in één adem Jer. 31:34, 1 Cor. 2:13 en 1 Joh. 2:20, 27 genoemd had, ter beantwoording van de vraag, „wat deze woorden beteekenen", van deze laatste plaats gezegd, dat hier gesproken wordt niet tot de individuen, maar tot de kerk in haar geheel¹²⁾.

Want ook deze auteur komt ergens terecht bij die-zelfde tegenstelling, als welke ook ons in ons vorig ar-tikel pakte: de tegenstelling: afhankelijk van den hierarchischen clerus, ja dan wel neen? Het was eer-tijds ja, en het werd na de tuchting der ballingschap neen. „Wel leerde Rome, dat niemand in de Schrift gelooven zou tenzij de kerk het hem geleerd had", maar onze vaders hielden tegenover dit clericalistisch beweren steeds staande, dat God zelf zijn kinderen onderwijst, en dat ze alzoo „van den Heere geleerd" niet meer de een tot den ander zeggen zullen: „ken den Heere", want „dat ze Hem kennen zullen van hun oud-ste tot hun jongste toe".¹³⁾

K. S.

¹⁰⁾ Dr A. Kuyper. Dat de gemade particulier is, Uit het Woord, IV, 106/107. Vergelijk in datzelfde geschrift bl. 196 v. („Voor 'allen'"), 202 v. (Oppervlakkig aanhalen).

¹¹⁾ Locust de S.S. II, 111.

¹²⁾ E Voto, I, 112.

KERKELUK LEVEN

WAT LEEFT ER IN DE ZENDINGSKRINGEN DER SYNODOCRATEN? X.

Wat de te Batavia aangenomen en door de zending-deputaten voorgedragen conclusies over de „oplei-ding van gemeentevorgangers" zeggen, verdient ook de belangstelling.

Om te beginnen met één der diogenen waarover in Nederland nog al eens „gebakkeleid" is: artikel 1 be-paalt, dat die opleiding de taak van de Kerk zelf is; en dan — „aangezien de kerken in Indonesië zelfstan-dig zijn"⁽¹⁾ behoort uit te gaan van die Kerken zelf. „Voor de kerk door de kerk" is daar dus de leus. Maar de argumenten zijn in de Repoebliek wel 'n beetje anders dan in „De Wachter" van Nederland.

Intusschen hebben wij daar geen moeite mee, al vragen we ons wel af, wat er in dit gedachtenschema gebeuren moet met de opleidingscholen die er al zijn. En met haar eigendommen.

De grondslag van die te creëren opleiding voor de Soekarno-kerken door de Soekarno-kerken, hoe is die? Er staat: „grondslag van de opleiding zijn de belijdenissen van de kerken in Indonesië".

De belijdenissen.

Wij wezen er reeds op, dat die belijdenissen alles en nog wat zijn.

Van dit duidelijke meervoud maken de deputaten een onduidelijk enkelvoud. Maar dat is niet heelmaál hun schuld. Want zoo stond het ook al in art. 209 Acta Zwolsche Synode, besluit, sub 3; daar blijkt, dat de Zwolsche Synode besloten heeft „het ook in de be-spreking met kerken en zendingscorporaties daar-heen te leiden, dat een eventuele stichting van een Theologische Hoogeschool en Middelbare Theologische scholen zal uitgaan van de inheemsche kerken, en dat wel in gebondenheid aan de belijdenis der ker-ken".

De onduidelijkheid is dus Zwolsch. In feite zijn er evenwel verschillende belijdenissen. Gelijk trouwens in Zwolle's Acta, art. 209, onder de „overwegingen" sub 2 reeds geconstateerd is, dat de Javaansche en Ma-leisch sprekende kerken, die DOOR DE ZENDING DER GEREFORMEERDE KERKEN tot openbaring zijn gebracht" voorloopige aansluiting (toen reeds) gezocht hadden met die Javaansche en Maleisch spre-kende kerken, die DOOR ANDEREN ZENDINGS-ARBEID „tot openbaring zijn gebracht", en dat wel op den grondslag van het Apostolicum (de 12 Artike-len) naar de verklaring van den Heidelbergischen Ca-techismus, en met inachtneming van een presbyteriale kerkenorde.

Nu hebben we al gezien, dat die presbyteriale ker-kenordening een fictie is. Heel 't totalitaire gedoe, waar-van we reeds herhaaldelijk de blijken tegenkwamen, is met zulk een presbyteriale kerkenordening onver-eenigbaar.

Wij gelooven, dat wij, met dit feit voor oogen, óók wel een vraagteeken mogen zetten achter die „ver-klaring" van de 12 artikelen naar den Heidelbergischen Catechismus (Zondag 8-22). Barthianen trouwens kun-nen die woorden ook wel naspreken, maar vraag niet, wat ze ervan maken.

¹⁾ Maar er zullen er veel meer zijn dan zulken.

²⁾ Maar er zullen er veel meer zijn dan zulken.

³⁾ Zie de noten onder ons vorig artikel, vgl. ook het Grieksche woord „pisteuoo", herhaaldelijk te vertalen door „gaan gelooven", of „zich bij de geloovigen gaan voegen".

⁴⁾ Een typesetend maar wel eens hinderlijk woord bij den door ons aangehaalden auteur.

⁵⁾ Zie noot 4.

⁶⁾ Is er ook een onzichtbare openbaring? En heeft een gezin, een vergadering, openbaring noodig?

⁷⁾ Schrijver gaat dus „zoo maar" (1) over van een „nieuw verbond op het „Nieuwe Verbond"! Met welk recht? Rid-derbos, althans in zijn publicaties van vóór 1944, betwist de legitimiteit dezer hoofdletters.